

Citiți lecția din manual: *Preliminariile Holocaustului din România (1938-1940)*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Preliminariile Holocaustului din România (1938-1940)

1. Carol al II-lea și dictatura regală (1938-1940)

- 1937-1940 - viața politică românească interbelică s-a caracterizat prin radicalizarea discursului politic xenofob și extremist și prin promovarea politicii antisemite la nivelul structurilor statale:

a. 28 decembrie 1937-10 februarie 1938 - în perioada guvernării minoritare reprezentate de partidul condus de Octavian Goga și Alexandru C. Cuza, P.N.C. (Partidul Național-Creștin), au fost luate primele măsuri împotriva evreilor: periodice precum *Adevărul*, *Dimineața* sau *Lupta* au fost interzise (pe motiv că au fost favorabile evreilor) și peste 120 de ziariști evrei și-au pierdut permisele de circulație pe căile ferate române (30 decembrie 1937); au fost expropriate întreprinderi agricole, imobile și proprietăți aparținând unor instituții evreiești și/sau unor evrei, sub pretextul unor „*nevoi de utilitate publică*”; a fost promulgată Legea revizuirii cetățeniei (22 ianuarie 1938), prin care 225.222 de evrei și-au pierdut cetățenia română (majoritari în Basarabia și Transilvania);

b. 10 februarie 1938-6 septembrie 1940 - sub pretextul opoziției față de ascensiunea formațiunilor extremiste (mișcarea legionară), regele Carol al II-lea a instaurat un regim autoritar, bazat pe o nouă constituție care, în teorie, a stabilit drepturi egale pentru toți cetățenii români, indiferent de etnie, dar, în practică a accentuat caracterul antisemitismului de stat: evreii au fost discreditați prin intermediul mass-mediei (presa scrisă, știri cinematografice și radio), aceștia fiind considerați vinovați de corupția antebelică și de criza economică din 1929-1933;

c. 1 februarie 1938-4 septembrie 1940 - guvernele patriarh Miron Cristea (1938-1939), Armand Călinescu (1939), Gheorghe Argeșanu (1939), Constantin Argetoianu (1939), Gheorghe Tătărescu (1934-1937; 1939-1940) și Ion Gigurtu (1940) au accentuat antisemitismul de stat: evreii au fost definiți pe baza criteriului „*ritului și al sângelui*”, s-a limitat numărul acestora în diferite profesii și au fost interzise căsătoriile mixte între creștini și evrei (8 august 1940); introducerea unui regim de *numerus clausus* pentru tinerii evrei, limitându-se accesul la învățământul superior (31 august 1940).

2. Pierderi teritoriale și pogrom

- 23 august 1939 - la Moscova, s-a semnat Pactul Ribbentrop-Molotov ⇒ împărțirea sferelor de influență germano-sovietice în Europa de Est;

- 1 septembrie 1939 - Germania a invadat Polonia ⇒ debutul celui de-al Doilea Război Mondial (1939-1945);

- 28 iunie-7 septembrie 1940 - dispariția României Mari, în contextul cedărilor teritoriale în fața U.R.S.S. (Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța: 28 iunie), Ungaria (Nord-vestul Transilvaniei: 30 august) și Bulgaria (Cadrilaterul: 7 septembrie) ⇒ debutul Holocaustului românesc;

- 30 iunie-5 iulie 1940 - retragerea rapidă a administrației și armatei române din Basarabia și nordul Bucovinei ocupate de sovietici a determinat un val de violențe împotriva evreilor din Moldova neocupată (Galați, Dorohoi, Mihoreni, Costina, Zaharești, Șerbăuți și Vicovu de Sus), aceștia fiind acuzați de umilirea autorităților românești în retragere și colaborare cu ocupația sovietică:

a. Pogromul de la Galați (30 iunie 1940): pe fondul propagandei antisemite, care i-a învinovățit pe „*evreii comuniști*” de pierderile teritoriale, a avut loc masacrul comis de forțele armatei naționale împotriva unor cetățeni români (etnici evrei, români, ruși și ucraineni), care au dorit să treacă în Basarabia (80-400 de victime);

b. Pogromul de la Dorohoi și Rădăuți (1 iulie 1940): în contextul răspândirii zvonului conform căruia sovieticii s-ar fi pregătit să invadeze nordul României, militarii români retrași din Basarabia au perchezitionat și jefuit casele evreiești din nordul orașului, împușcând mai mulți evrei (165-200 de victime printre soldații români de origine evreiască și evreii din zonă).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=H8PamWU8ug4>

<https://www.youtube.com/watch?v=SPdst5lnj3Q>

Fișă de lucru: Preliminariile Holocaustului din România (1938-1940)

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Legile antievreiești, elaborate pe parcursul a câțiva ani, s-au constituit într-o legislație cu caracter de continuitate, care a preconizat un veritabil program de acțiune pentru restructurarea etnică a societății românești, prin: scoaterea evreilor din rândul cetățenilor egali în drepturi și condamnarea lor la moarte civică; deposedarea de bunuri și eliminarea lor din principalele domenii de activitate ale vieții social-economice; umilirea lor în demnitatea civică și umană. (...) Așadar, nu întâmplător legea revizuirii cetățeniei (ianuarie 1938) a emanat de la o guvernare național-extremistă, ca aceea prezidată de Goga-Cuza; nu întâmplător regele Carol al II-lea a decretat legea reglementării stării juridice a evreilor (august 1940) în contextul dizolvării corpurilor legiuitoare, al instaurării dictaturii regale și al suspendării Constituției din 1923.”

(Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare și mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*)

1. Menționați, pe baza textului, două legi cu un caracter antisemit adoptate în perioada 1938-1940.
2. Precizați, pe baza textului, impactul legislației antievreiești asupra comunității ebraice din România.
3. Argumentați într-un eseu de minim 200 de cuvinte dacă măsurile antievreiești menționate în sursă ar fi putut fi evitate de către societatea românească.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boşcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Şerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, Bucureşti, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaş, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, Bucureşti, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăguşin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuţă, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, Bucureşti, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuţ, Stan, Viorica, Țigău, Dragoş Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, Bucureşti, 2024.
6. Comisia Internaţională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
7. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iaşi, 2019.
8. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare şi mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, Bucureşti, 1993-1998.

